

BRAK ZASTRZEŻEŃ
FORMALNO – PRAWNYCH

Marcin Zasadowski
Radca Prawny – WA8876

Uchwała nr 466/LXVI/2014 Rady Miejskiej Sierpca z dnia 29 października 2014 r.

w sprawie: przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2019.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity. Dz. U. z 2013 poz. 594 ze zmianami), w związku z art. 6 ust.2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005, Nr 180, poz. 1493), **Rada Miejska Sierpca uchwala, co następuje:**

§ 1

Uchwala się Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2014 - 2019 w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sierpca.

§ 3

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Marek Chrzanowski

Załącznik do Uchwały
RM Sierpca Nr 466/LXVI/2014
Z dnia 29.10.2014r.

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2014-2019**

Opracowały:
Alina Olszewska
Wiesława Kołodziejska

Sierpc 2014 rok

Spis treści

Wstęp	s. 3
I Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	s. 3
1.1. Definicja przemocy domowej	s. 3
1.2. Rodzaje przemocy w rodzinie	s. 4
1.3. Cykle i fazy przemocy w rodzinie	s. 5
1.4. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie	s. 6
1.5. Skutki przemocy w rodzinie	s. 7
1.6. Procedura Niebieskiej Karty	s. 8
II Diagnoza problemu przemocy i posiadanych zasobów	s. 11
2.1. Zjawisko przemocy w rodzinie w świetle danych krajowych	s. 11
2.2. Zjawisko przemocy w rodzinie w świetle danych dla Miasta Sierpca i powiatu sierpeckiego	s. 12
2.3. Posiadane zasoby	s. 16
III Cele główne i szczegółowe Programu	s. 20
IV Adresaci Programu	s. 22
V Realizatorzy Programu	s. 22
VI Ewaluacja i monitoring	s. 22
VII Finansowanie	s. 23

Wstęp

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym oraz tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tworzy się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2019.

Program zawiera: podstawy prawne działania, zdefiniowanie i charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, diagnozę problemu, określa cel główny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów Programu, instytucje i organizacje współpracujące, sposób finansowania. Istotną częścią Programu jest część przedstawiająca zaplanowane działania, a także wskaźniki osiągnięcia celów.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Sierpca w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W tekście niniejszego Programu używa się często zamiennie terminów „ofiara” - „kobieta”, ponieważ wśród odnotowanych interwencji, ponad 65% ofiar to kobiety (ponad 92% sprawców przemocy to mężczyźni). Należy jednak zaznaczyć, że coraz częściej ofiarami przemocy są mężczyźni i w związku z tym działania podejmowane na rzecz ofiar skierowane są również do nich.

Podstawy prawne Programu to:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.)

I Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

1.1 Definicja przemocy domowej

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu podporządkowanie i kontrolowanie ofiary. W relacji sprawca ma przewagę fizyczną nad ofiarą. Sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (nietykalności fizycznej, godności, szacunku). Sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Najczęściej stosowana definicja określa przemoc domową jako: *działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne czy psychiczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie.* (J.Melibroda, R.Durda, H.D.Sasal: O przemocy domowej. Poradnik dla lekarza pediatry. PARPA, Warszawa 1998, s.8).

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. nr.180, poz. 1493 ze zmianami) przemoc to: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie*

naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie:

- **jest intencjonalna** - czyli jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.
- **siły są nierównomierne** – wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę, opiera się na władzy i kontroli.
- **jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka** – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym.
- **narusza prawa i dobra osobiste** - sprawca wykorzystuje przewagę siły, ogranicza podstawowe potrzeby niezbędne do prawidłowego funkcjonowania (fizjologiczne, bezpieczeństwa) oraz narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.).
- **powoduje cierpienie i ból** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Należy pamiętać, że:

- **za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca,**
- **przemoc domowa jest przestępstwem,**
- **polskie prawo ściga sprawców przestępstw.**

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osoba nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

1.2 Rodzaje przemocy w rodzinie

Przemoc może objawiać się w różny sposób:

- **przemoc fizyczna**, najczęściej spotykana, może przybierać różne formy od popychania, przytrzymywania, dawania klapsów do bicia, kopania, używania niebezpiecznych urządzeń, nawet broni. Ma na celu wymuszenie zachowań, jakich życzy sobie sprawca, ma stanowić karę za złamanie reguł ustanowionych przez niego, a przede wszystkim wywołać lęk u ofiary;
- **przemoc psychiczna**, która objawia się poprzez ciągłą krytykę, wyśmiewanie poglądów, pochodzenia, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie kontaktów ofiary, poniżanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, ograniczanie snu i pożywienia, ciągłe

niepokojenie, demoralizowanie. Ma na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i spowodowanie by była ona samotna i zależna od sprawcy;

- **przemoc seksualna** występuje najczęściej z przemocą fizyczną i psychiczną, począwszy od niechcianych seksualnych gestów czy uwag, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego do fizycznego uszkodzenia, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, gwałt;

- **przemoc ekonomiczna** i zaniedbanie, ma na celu uzależnienie od sprawcy, obejmuje takie zachowania jak ograniczenie dostępu do pieniędzy, zmuszanie do proszenia o jakiegokolwiek środki, kłamanie na temat sytuacji finansowej rodziny, niedopuszczanie do pracy zarobkowej, ale także brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną itp.);

- **zaniedbanie** – to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Będzie to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej m.in. w zakresie:

- emocjonalnego kontaktu i więzi;
- reagowania na trudności, które przeżywa dziecko;
- okazywania wsparcia, troski, zainteresowania i opieki;
- otwartości na potrzeby dziecka;
- zapewnienia odpowiednich warunków materialnych, socjalnych;
- właściwego ubioru, który będzie dostosowany do wieku i pory roku;
- opieka medyczna i edukacja;
- odpowiednie pokierowanie rozwojem.

Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu.

Przemoc może przybierać także formę **wykorzystywania dzieci do sprawowania kontroli i karania ich matki**. Mężczyzna może grozić zrobieniem krzywdy dzieciom lub je bić, by zmusić matkę do uległości i posłuszeństwa.

1.3 Cykle i fazy przemocy w rodzinie

Zjawisko przemocy w rodzinie nie jest jednorazowe. Znacznie częściej jest procesem o długiej nawet kilkuletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Dla lepszego zrozumienia zjawiska przemocy domowej oraz trudności wynikających z podjęcia decyzji przez osoby doświadczające przemocy o przerwaniu tego faktu, istotne jest poznanie cyklu przemocy, w którym występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- **faza narastającego napięcia** – początkiem jest wzrost napięcia, narastają konflikty. Przyczyny nie zawsze pojawiają się w rodzinie, niekiedy drobne nieporozumienia powodują eskalację sytuacji konfliktowych. Pojawia się agresja. Ofiara stara się opanować sytuację – uspokaja sprawcę, spełnia wszystkie zachcianki, podejmuje działania aby uszczęśliwić sprawcę, powstrzyma przed wyrządzeniem krzywdy. Osoby, które są krzywdzone mogą odczuwać takie dolegliwości fizyczne jak: bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utrata apetytu, apatia, mogą stać się nerwowe i niespokojne. To wynik narastającego napięcia, które po pewnym czasie może być nie do wytrzymania.

- **faza ostrej przemocy** – tu następuje wybuch nagromadzonej agresji i wyładowanie jej. Skutki jakich ofiara doznaje to często podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, a nawet śmierć.

- **faza miodowego miesiąca** – czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca dopiero teraz dostrzega, że swoim zachowaniem, agresją skrzywdził kogoś mu bliskiego.

Podejmowane są próby przeproszenia, załagodzenia sytuacji, staje się uczynny, kochający, sprawca usprawiedliwia swoje zachowanie często przekonując ofiarę, że był to jednorazowy incydent. Ofiara wierzy w te zapewnienia i zostaje. W tej fazie ofiara nie szuka pomocy. Niestety miódowy miesiąc szybko się kończy i często rozpoczyna się faza narastania napięcia. Ofiara nadal jest zatrzymana w cyklu przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch.

Przemoc jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego. Z punktu widzenia prawa przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, na relacje między ofiarą i sprawcą, na odczuwane przez ofiary skutki przemocy, a także na możliwości wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Zaś z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiające zachowania przemocowe.

1.4 Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

W świadomości społecznej ciągle funkcjonują stereotypy, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość są kolejną groźną pułapką. Przyjmowanie ich następuje ze szczególną łatwością, wtedy gdy nie napotykają żadnych przeciwstawnych sądów. Zniwalający wpływ ich powszechności pochodzi także z sugestywnej mocy powtarzania, szczególnie gdy nie tylko słuchamy powtórzeń całego środowiska, ale i sami powtarzamy. Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia są często przekonaniem charakterystycznymi dla całego środowiska lub danej epoki. Obejmują one różnorodne obszary codziennego życia, m.in. podział ról w domu, przywileje związane z płcią itp. Osobom żyjącym w środowisku, gdzie panuje przyzwolenie na wyzwiska i bicie jest o wiele trudniej przeciwstawić się takiemu traktowaniu niż tym, których otoczenie takich zachowań nie aprobuje.

Z punktu widzenia problemu przemocy za najgroźniejsze uważa się stereotypy:

1. **usprawiedliwiające przemoc** np. „jak chłop baby nie bije to jej wątroba gnije”, „jak się ciebie nie będą bali, to się z ciebie będą śmiali”, „tyłek nie szklanka, nie pęknie”, „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”;
2. **przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary** np. „widziały gały co brały”, „sama sobie winna”, „kobieta odpowiada za ognisko domowe”;
3. **przekonania izolujące ofiary** np. „nie mów nikomu co się dzieje w domu”.

Stereotypy i mity funkcjonujące w społeczeństwie sprawiają, iż rozpoznanie przemocy jest utrudnione, a ich publiczne wyrażanie sprawia, że ofiary zniechęcają się do ujawniania aktów przemocy.

Nieprawdą jest, że jeśli kobieta jest bita, to znaczy, że na to zasługuje. Nikt nie ma prawa bić ani poniżać kogokolwiek bez względu na to co zrobił czy powiedział.

Nieprawdą jest, że przemoc jest wtedy, gdy widoczne są ślady pobicia. Poniżanie i obelgi bołą tak samo jak bicie.

Nieprawdą jest, że nie można zmienić swojego losu. Nigdy nie jest za późno aby powiedzieć NIE i nawet po wielu latach przerwać przemoc.

Nieprawdą jest, że alkoholizm jest przyczyną przemocy. Uzależnienie nie zwalnia od odpowiedzialności za czyny, należy karać sprawcę i leczyć jego chorobę.

Nieprawdą jest, że przemoc w rodzinie to problem marginesu społecznego. Przemoc domowa zdarza się we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i sytuacji ekonomicznej.

Dlaczego kobiety pozostają w krzywdzącym związku?

Osobom, które nie doświadczyły przemocy w rodzinie trudno jest czasem zrozumieć powody, dla których kobiety pozostają w krzywdzącym związku. Najczęściej wymieniane to:

„On jest dobrym ojcem, nie robi nic złego dzieciom”- dzieci będąc świadkami przemocy, również jej doznają i uczą się, że świat przepętniony jest przemocą, bólem i cierpieniem.

„Nie poradzę sobie finansowo” – często ofiary uzależnione są finansowo od sprawcy. Jednakże ma on prawny obowiązek łóżenia na utrzymanie dzieci i potrzeby domowe. Jeśli zachodzi taka potrzeba można wystąpić do sądu o ustalenie alimentów na siebie i dzieci. Funkcjonują także instytucje, które pomogą przewyciężyć trudną sytuację materialną (np. ośrodki pomocy społecznej).

„On mnie zabije, jeżeli będę próbowała coś zmienić” – wszelkie groźby powinno się traktować poważnie i poinformować o nich prokuratora, czasem trzeba rozważyć opuszczenie domu. Ogólnopolski telefon Niebieska Linia oraz ośrodki pomocy społecznej posiadają informacje o placówkach, w których można znaleźć schronienie.

„On się zmieni” – kobiety pozostają w związku, bo wierzą, że partner się zmieni, sprawca potrafi obiecywać, przepraszać. Trzeba się jednak zastanowić jak wiele razy już to robił?

„To moja wina” – kobiety obwiniają się za przemoc, wierzą, że bicie było usprawiedliwioną karą za coś co zrobiły lub nie zrobiły. Trzeba jednak pamiętać, że partner bijąc i poniżając łamie prawo. Przemoc jest przestępstwem.

W miarę upływu czasu powtarzająca się przemoc burzy obraz życia i własny ofiary. Osoba doznająca przemocy traci poczucie bezpieczeństwa, traci zaufanie do siebie, zaczyna źle o sobie myśleć. Niewłaściwe reakcje otoczenia społecznego (rodziny, znajomych, innych osób) tylko pogłębiają ten proces. Osoba maltretowana przystosowuje się do roli ofiary i przestaje się bronić. Zaczyna myśleć, że bycie ofiarą jest jej przeznaczeniem, obwinia się, przestaje oczekiwać zmiany swojej sytuacji. Traci nadzieję i poczucie godności. Opisywany proces nosi nazwę wiktymizacji, który zmienia poczucie tożsamości maltretowanej osoby.

Od kilkunastu lat u ofiar przemocy w rodzinie rozpoznaje się zespół zaburzeń stresu pourazowego (PTSD). Podstawowe objawy to przeżywanie specyficznego paraliżu emocjonalnego, bolesne powracanie doświadczeń urazowych, unikanie tego co przypomina uraz lub stany ogromnego pobudzenia. Ofiara czuje jakby jej uczucia znajdowały się w stanie zamrożenia lub związania. Pojawia się reakcja ucieczki lub walki bez racjonalnego uzasadnienia. Ofiara obawia się, że zwariowała, nie rozumie tego co się z nią dzieje. Poważnie osłabia to jej siły. Ofiara przemocy powinna otrzymać pomoc z zewnątrz aby wyrwać się z pułapki.

Ofiarami przemocy domowej są najczęściej osoby słabsze w rodzinie: kobiety, dzieci, osoby chore, niedołążne i niepełnosprawne.

1.5 Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

- doświadczanie przemocy przez osoby dorosłe

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy. Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem: wyuczonyj **bezradności**, **zjawiska „prania mózgu”** czy **stresu pourazowego**. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

- doświadczanie przemocy przez dzieci

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm).

Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

- społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Nie zwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Przemoc domowa wywołuje nie tylko negatywne skutki psychologiczne, prawne, moralne, ale także ekonomiczne. Skutki te odczuwalne są nie tylko bezpośrednio dla ofiar czy też sprawców przemocy, lecz pośrednio dla całego społeczeństwa.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Może nieść ze sobą tragiczne skutki psychospołeczne, w skrajnych przypadkach prowadzi do poważnych okaleczeń, a nawet zabójstw.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

1.6 Procedura Niebieskiej Karty

Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tj. **jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia**, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Wypełnienia formularza „Niebieska Karta” dokonuje się w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. W przypadku braku możliwości wypełnienia formularza "Niebieska Karta - A" z uwagi na nieobecność osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, stan jej zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie.

Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Najczęściej procedurę „Niebieska Karta” wszczynają wezwani na interwencję policjanci. Zadbają oni przede wszystkim o bezpieczeństwo domowników. Jeśli wśród nich będą dzieci i zagrożone będzie ich życie i zdrowie, to działania policjantów będą skierowane na ich ochronę. Gdy stan dziecka będzie tego wymagał, zostanie wezwany lekarz. Jeżeli w domu nie będzie osoby, której policjanci będą mogli zostawić dziecko po opieką i nie znajdzie się też inna odpowiednia osoba (np. dalsza rodzina) to dziecko zostanie przewiezione do placówki opiekuńczej, rodziny zastępczej, domu dziecka. O przewiezieniu dziecka lub przekazaniu nad nim opieki policjanci

niezwłocznie zawiadamiają sąd rodzinny, który podejmuje decyzję co do dalszych losów dziecka. W tym czasie policjanci sprawdzają, czy doszło do naruszeń prawa na szkodę dziecka i kto za to odpowiada.

Po wypełnieniu formularza "Niebieska Karta - A" osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz "Niebieska Karta - B" - *Pouczenie dla osób dotkniętych przemocą*. Dzielnicowy, do którego trafia formularz „Niebieska Karta - A”, jak najszybciej kontaktuje się z rodziną, w której nastąpiła przemoc, a następnie systematycznie, co najmniej raz w miesiącu, odwiedza tę rodzinę. Dzielnicowy podejmuje też działania prewencyjne wobec sprawców przemocy oraz nawiązuje współpracę z instytucjami zajmującymi się pomocą ofiarom przemocy. Ofiara przemocy otrzymuje informacje na temat możliwości uzyskania pomocy w różnych instytucjach i organizacjach.

Wypełniony formularz "Niebieska Karta - A" przekazywany jest niezwłocznie do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury. Zespół Interdyscyplinarny w Sierpcu został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Sierpca Nr 35/WSK/2012 z dnia 17 maja 2012 roku. W jego skład weszli przedstawiciele MOPS w Sierpcu, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, kuratorów sądowych, oświaty oraz ochrony zdrowia.

Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego po otrzymaniu formularza "Niebieska Karta - A" niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Na posiedzeniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz "Niebieska Karta - C". Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

W ramach procedury członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej:

- 1) udzielają pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) podejmują działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;
- 3) zapraszają osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej;
- 4) opracowują indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, i jej rodziny, który zawiera propozycje działań pomocowych;
- 5) rozstrzygają o braku zasadności podejmowania działań.

Indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, oraz podmioty, o których mowa w art. 9d ust. 2 ustawy, w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz jej rodziny.

Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wypełniają formularz "Niebieska Karta - D" w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa zebrane dokumenty, są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej podejmują działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w szczególności:

- 1) diagnozują sytuację rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą;
- 2) przekazują informacje o konsekwencjach popełnianych czynów;
- 3) motywują do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych;
- 4) przeprowadzają rozmowę pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków;
- 5) przekazują informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.

Jeżeli osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, nadużywa alkoholu, członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej kierują tę osobę do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zakończenie procedury następuje w przypadku:

- 1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

II Diagnoza problemu przemocy i posiadanych zasobów

2.1 Zjawisko przemocy w rodzinie w świetle danych krajowych.

Poniżej zostały przedstawione dane statystyczne dotyczące problemu przemocy domowej na terenie naszego kraju.

Tabela nr 1 Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury "Niebieskiej Karty"

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	132.796	134.866	113.546	76.993	86.797
w tym: kobiety	79.811	82.102	70.730	50.241	58.310
w tym: mężczyźni	11.728	12.651	10.718	7.580	9.233
dzieci do lat 13	27.502	26.802	21.394	-	-
małoletni od 13 do 18 lat	13.755	13.311	10.704	19 172	19.254

dane: Komenda Główna Policji w Warszawie (www.policja.pl)

Największą grupę ofiar przemocy domowej stanowią kobiety (powyżej 65%). Przemocy poddawane są także dzieci i małoletni (ok. 30%) oraz mężczyźni (do 10%).

Od kilku lat obserwowany jest spadek liczby ofiar przemocy domowej, jednakże należy zaznaczyć wzrost tej liczby w 2013 roku (12,7%) w stosunku do roku poprzedniego.

W ciągu ostatnich 5 lat największą liczbę ofiar przemocy domowej odnotowano w 2010 roku. W 2013 roku, wobec 2010, liczba osób dotkniętych przemocą domową ogółem spadła o 35,6%. Obniżyła się także liczba kobiet doznających przemocy o ok. 28,9%. Z nieco mniejszą dynamiką spadła liczba mężczyzn, będących ofiarami przemocy tj. o 27%.

Należy zwrócić uwagę, iż w 2011 roku policjanci, w ramach realizacji procedury "Niebieskiej Karty", ujawnili ponad 32 tysiące przypadków dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą w rodzinie, w tym 21,3 tysiąca dzieci do 13 roku życia. To najmniejsza od 12 lat liczba dzieci zagrożonych przemocą. Dlatego tak ważna jest wrażliwość i świadomość otoczenia.

Od 2012 roku dane dotyczące dzieci do lat 13 oraz małoletnich od 13 do 18 lat są scalone. Należy podkreślić fakt znacznego zmniejszenia się liczby małoletnich dotkniętych przemocą domową. Ostatni rok wskazuje, że liczba ta zmniejszyła się aż o 52% w stosunku do roku 2010. Są to trendy bardzo optymistyczne, chociaż trzeba pamiętać, że nadal ponad 19 tys. małoletnich jest dotkniętych przemocą w rodzinach.

W związku z interwencjami domowymi zachodziła konieczność umieszczenia dzieci w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza). W 2012 roku w takich miejscach umieszczono **527 dzieci**, natomiast w 2013 roku **426 dzieci**.

Tabela nr 2 Liczba sprawców przemocy domowej

	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	81.472	83.390	71.914	51 531	61.450
w tym: kobiety	3.926	3.981	3.471	3 522	4.440
w tym: mężczyźni	77.326	79.204	68.248	47 728	56.755
nieletni	220	205	195	281	255

dane: Komenda Główna Policji w Warszawie (www.policja.pl)

Podstawowym wnioskiem wynikającym z przedstawionych danych jest fakt, iż sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (do 95% w latach 2009-2011 oraz do 92,6% w latach 2012-2013), rzadziej kobiety (do 4,8% w latach 2009-2011 oraz do 7,2% w latach 2012-2013) oraz nieletni (do 0,27% w latach 2009-2011 oraz do 0,54% w latach 2012-2013).

Analizując powyższe dane możemy zauważyć wyraźny spadek liczby sprawców przemocy domowej ogółem w stosunku do roku 2010. W 2013 roku nastąpił wzrost (ok.12%), jednak jest to nadal mniej niż w ubiegłych latach. W 2012 roku spadła liczba sprawców zarówno wśród mężczyzn (o 39,7%), jak i kobiet (o 11,5%). Natomiast niepokojące jest zjawisko wzrostu liczby sprawców wśród kobiet w 2013 roku. Jest to największa liczba sprawców-kobiet w ciągu ostatnich 5 lat. Zwraca również uwagę fakt

zwiększania się liczby nieletnich sprawców przemocy. W latach 2012 oraz 2013 odnotowano ich największą liczbę.

Tabela nr 3 Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem	54.201	54.030	45.274	31.387	37.650
- kobiety	1.769	1.694	1.352	1.005	1.289
- mężczyźni	53.379	52.297	43.892	30.333	36.327
- nieletni	53	39	30	49	34

dane: Komenda Główna Policji w Warszawie (www.policja.pl)

Dane w Tabeli nr 3 wskazują, że spośród sprawców przemocy to mężczyźni są częściej pod wpływem alkoholu (ponad 96% w kolejnych latach). Ponadto porównując dane z tabeli nr 2 i nr 3, możemy zauważyć, że 61,3% (2013 rok) wszystkich sprawców stosuje przemoc będąc pod wpływem alkoholu.

Przedstawione statystyki wskazują, że liczba sprawców będących pod wpływem alkoholu zmniejsza się (2009 rok – 66,5%), jednak jest to ogromna liczba ponad 61% przypadków.

2.2 Zjawisko przemocy w rodzinie w świetle danych dla Miasta Sierpc i powiatu sierpeckiego.

W podrozdziale zawarto dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Sierpcu oraz z raportu z badań monitoringowych realizowanych przez firmę „Ekster-Ekspertyzy-Edukacja-Terapia” rok 2011. Dokument pt. „Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla Miasta Sierpc” zawiera m.in. analizę danych dot. przemocy domowej i rówieśniczej.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Sierpcu, na terenie powiatu policjanci wypełnili następującą liczbę Niebieskich Kart:

1. Rok 2010 – 228 w tym 110 na terenie miasta;
2. Rok 2011 – 163, w tym 57 na terenie miasta;
3. Rok 2012 – 114, w tym 53 na terenie miasta;
4. Rok 2013 – 224, w tym 109 na terenie miasta.

Należy również zwrócić wagę na fakt, że w **2012** roku, na 114 wypełnionych NK aż 53 dotyczyły kolejnych przypadków przemocy w trakcie trwania procedury, natomiast w **2013** roku, na 224 było ich 73.

Tabela nr 4 Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury "Niebieskiej Karty" (dane dla Miasta Sierpca)

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba ofiar przemocy domowej w powiecie	262	275	193	137	261
Liczba ofiar przemocy domowej w mieście	134	143	67	bd	bd
w tym: kobiety	111	116	58	bd	bd
w tym: mężczyźni	14	18	6	bd	bd
dzieci do lat 13	3	-	1	bd	bd
małoletni od 13 do 18 lat	6	9	2	bd	bd

dane: Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu

Powyższa tabela zawiera dane dotyczące naszego miasta tylko do roku 2011. Niestety od 2012 roku nie jest możliwe uzyskanie szczegółowych danych, ponieważ policja takich nie wyodrębnia.

Jak wynika z powyższej tabeli, liczba ofiar przemocy w rodzinie w całym powiecie zmniejszała się do 2012 roku, po czym nagle wzrosła w 2013 roku (o 90,5%). Trudno jest oceniać czy ten gwałtowny wzrost wynika z podniesienia poziomu wiedzy, świadomości osób wobec, których stosowana jest przemoc oraz większej wrażliwości społecznej i w konsekwencji większej zgłaszalności przypadków przemocy czy z powodu nasilenia się zjawiska. Zakładamy jednak, że działania edukacyjne, kampanie krajowe i wzrost świadomości spowodowały zgłaszanie większości przypadków przemocy w rodzinie.

Analizując natomiast dane szczegółowe dla miasta za 2011 rok możemy stwierdzić, że liczba ofiar przemocy domowej w mieście w stosunku do liczby w powiecie stanowiła 34,7% i zmniejszyła się w stosunku do lat wcześniejszych (ok. 51%). Największą liczbę ofiar przemocy w rodzinie stanowiły kobiety (86,6%).

Poniżej przedstawiono dane szczegółowe dotyczące powiatu sierpeckiego.

Tabela nr 5 Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury "Niebieskiej Karty" (powiat sierpecki)

Wyszczególnienie	2012	2013
Liczba ofiar przemocy domowej w powiecie	137	261
w tym: kobiety	116	210
w tym: mężczyźni	13	32
małoletni	8	19

dane: Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu

Największą grupę ofiar przemocy domowej w naszym powiecie stanowią kobiety (w 2012 roku 84,7%, w 2013 roku 80,4%). Przemocy poddawani są także mężczyźni (odpowiednio 9,4% oraz 12,2%) oraz małoletni (odpowiednio 5,8% oraz 7,2%).

Tabela nr 6 Liczba sprawców przemocy domowej (miasto Sierpc)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	134	113	58
w tym: kobiety	3	6	3
w tym: mężczyźni	131	107	55
nieletni	-	-	-

dane: Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu

Dane powyższe dotyczą lat 2009 – 2011, ponieważ od 2012 roku statystyki dotyczące przestępstw obliczane są wyłącznie dla całego powiatu. Dane te wskazują na znaczny spadek liczby sprawców w rodzinie zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet. Największą liczbę sprawców stanowili mężczyźni (ok. 95%). W tym okresie w mieście nie odnotowano nieletnich sprawców.

Tabela nr 7 Liczba sprawców przemocy domowej (powiat sierpecki)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	255	229	164	116	225
w tym: kobiety	3	10	10	6	6
w tym: mężczyźni	252	217	154	110	219
nieletni	0	1	0	0	0

dane: Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu

Największą grupę sprawców tworzą mężczyźni (w kolejnych latach – 98,8%, 94,7%, 93,9%, 94,8% i 2013 rok – 97,3%). Nie stwierdzono stosowania przemocy przez nieletnich.

Zwraca uwagę fakt, że sprawców przemocy jest mniej niż ofiar. Ze statystyk ogólnopolskich wynika, że na 1 sprawcę przypada 1,6 osoby doznającej przemocy, w powiecie jest to 1 sprawca na 1,16 ofiar.

W związku ze stosowaniem przemocy zachodziła konieczność zatrzymania sprawców. Liczba zatrzymanych w 2012 roku wyniosła 43 i byli to mężczyźni, w 2013 roku zatrzymano 3 mężczyzn.

Tabela nr 8 Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu (powiat sierpecki)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem	121	102	132	86	185
- kobiety	3	6	8	2	-
- mężczyźni	118	96	124	84	185
- nieletni	-	-	-	-	-

dane: Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu

Porównując dane z tabeli nr 7 i nr 8, możemy zauważyć, że spośród wszystkich sprawców większość stosuje przemoc będąc pod wpływem alkoholu.

Należy zaznaczyć, że w 2011 roku odnotowano znaczny (do 80,5%) wzrost sprawców stosujących przemoc pod wpływem alkoholu (2012 rok – 74,1% i 2013 rok – 82,2%). W latach 2009 i 2010 odsetek ten wynosił odpowiednio 47,4% oraz 44,5%. Liczba sprawców przemocy będących pod działaniem alkoholu wzrosła.

Dane w powyższej tabeli wskazują również, że spośród sprawców przemocy to mężczyźni są częściej pod wpływem alkoholu (ponad 94% w kolejnych latach, w 2013 - 100%).

Do izby wytrzeźwień lub innych tego typu placówek doprowadzono w 2012 roku 59 osób, w tym 2 kobiety oraz w 2013 roku 5 mężczyzn.

Z przedstawionych zestawień można wysunąć następujące wnioski:

1. Przemocy w rodzinie najczęściej doświadczają kobiety.

Z analizy danych ilościowych jednoznacznie wynika, że w naszym mieście i powiecie ponad 80% wszystkich osób doświadczających przemocy w rodzinie to kobiety. Wzrósł także odsetek mężczyzn i nieletnich wobec, których stosowana jest przemoc.

2. Głównym sprawcą przemocy w rodzinie jest mężczyzna.

Około 95% wszystkich sprawców przemocy to mężczyźni, w pozostałych przypadkach sprawcami są kobiety. Wśród osób stosujących przemoc nie odnotowano nieletnich. Sprawców przemocy jest mniej niż ofiar, powiecie jest to 1 sprawca na 1,16 ofiar.

3. Przemoc w rodzinie w większości przypadków dokonywana jest pod wpływem alkoholu.

Jak się okazuje ponad 74% (w ostatnim roku 82,2%) wszystkich sprawców przemocy w rodzinie dokonuje aktów przemocy będąc pod wpływem napojów alkoholowych. Spośród sprawców przemocy to mężczyźni są częściej pod wpływem alkoholu - ponad 94%.

4. Rośnie liczba sprawców stosujących przemoc pod wpływem alkoholu

W stosunku do roku 2009 liczba ta wzrosła o 52,8% (64 os.). W 2011 roku odnotowano znaczny (do 80,5%) wzrost sprawców stosujących przemoc pod wpływem alkoholu.

W raporcie z badań monitoringowych realizowanych w 2011 roku przez firmę „Ekster- Ekspertyzy-Edukacja-Terapia”, skupiono się na dwóch obszarach zachowań przemocowych tj. przemocy w szkole oraz przemocy domowej. Przemoc domową ujęto w dwóch aspektach: z punktu widzenia rodziców oraz młodzieży. Oto jak przedstawiają się wyniki przeprowadzonych badań.

Wśród dorosłych mieszkańców miasta co piąty jest zwolennikiem tzw. surowego wychowania. Na pytanie „Czy surowe traktowanie dziecka przez rodziców hartuje dziecko i pozwala mu lepiej radzić sobie z przeciwnościami losu?” 21% respondentów odpowiedziało twierdząco. Z kolei ponad połowa dorosłych popiera pomysł prawnego zakazu stosowania kar fizycznych (56%). Do stosowania kar fizycznych w stosunku do swoich dzieci przyznaje się 16% rodziców.

Nieco inaczej problem przemocy domowej widziany jest oczyma młodzieży. Uczniom zadano pytanie: „Czy kiedykolwiek w życiu rodzinnym byłeś świadkiem przykrych sytuacji spowodowanej przez picie alkoholu?”. Ponad 1/3 ankietowanych udzieliła odpowiedzi twierdzącej.

W trakcie dalszych badań okazało się, również, że spora część uczniów gotowa byłaby zaakceptować przemoc domową. Na pytanie: „Czy Twoim zdaniem, istnieją okoliczności usprawiedliwiające przemoc w rodzinie?” 14% uczniów VI klas szkoły podstawowej, 7% uczniów klas III gimnazjum oraz 23% drugoklasistów szkół ponadgimnazjalnych odpowiedziało „tak”.

Zapytano także o formy przemocy stosowane w rodzinie. Dla porównania przedstawiono dane zebrane w 2003 roku

Tabela nr 9 Która z wymienionych form przemocy wydarzyła się kiedykolwiek w twojej rodzinie?

Forma przemocy	Rok 2003 %	Rok 2011 %
Wyzwiska	29	27
Groźby	2	6
Poniżanie	5	7
Policzkowanie	3	2
Popychanie i szarpanie	4	4
Bicie	6	3
Szantażowanie pieniędzmi	0	1
żadna	51	64

dane: „Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla Miasta Sierpc” rok 2011

Dane powyższe wyraźnie wskazują, że dzieci narażone są ze strony rodziców na różnego rodzaju akty przemocy, głównie psychicznej jak wyzwiska, groźby i poniżanie. Zdarza się także przemoc fizyczna w formie popychania, szarpania i bicia.

Badający zapytali dalej: „Czy dostałeś kiedykolwiek od rodziców lanie, w wyniku którego doznałeś urazu (siniak, zadrapanie, itp.)?” Aż 31% uczniów potwierdziło fakt stosowania przemocy w sposób niebezpieczny, powodujący urazy fizyczne. Jest to większy odsetek, niż liczba uczniów wymieniających formy przemocy fizycznej, których doznali w domu. Prawdopodobnie, gdy przychodzi do przypomnienia konkretnych urazów, uczniowie odtwarzają sobie dokładnie, być może wyparte z pamięci sytuacje.

Pytano również: „Czy uczniowie znają przynajmniej jedną osobę, która z błahych powodów karana jest fizycznie?” Odpowiedzi twierdzącej udzieliło: 14% uczniów VI klas szkoły podstawowej, 7% uczniów III klas gimnazjum oraz 18% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych.

Z przedstawionych wyników badań wysnuto następujące wnioski:

- 1. Zachowania przemocowe są nadal traktowane przez niemałą grupę rodziców jako ważna metoda wychowawcza.**
- 2. Wśród tego typu zachowań dominuje przemoc psychiczna, choć elementy przemocy fizycznej też nie należą do rzadkości.**
- 3. Część uczniów akceptuje takie zachowania w niektórych sytuacjach.**

2.3 Posiadane zasoby

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. Zespół Interdyscyplinarny w Sierpcu został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Sierpca Nr 35/WSK/2012 z dnia 17 maja 2012 roku. W jego skład weszli przedstawiciele MOPS w Sierpcu, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, kuratorów sądowych, oświaty oraz ochrony zdrowia. Zadaniem Zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- b) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- c) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- d) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- e) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Siedzibą Zespołu jest budynek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierpcu przy ul. Świętokrzyskiej 12.

Na terenie Miasta pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie świadczy szereg instytucji i podmiotów:

1. Zespół Interdyscyplinarny w Sierpcu
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierpcu
3. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sierpcu
4. Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu
5. Sąd Rejonowy w Płocku Zamiejscowy Wydział w Sierpcu
6. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sierpcu
7. Stowarzyszenie Rodzinny Klub Abstynenta „Przystań”
8. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sierpcu
9. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu

Instytucje i podmioty podejmują różnorodne i bezpośrednie działania na rzecz rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie:

Zespół Interdyscyplinarny w Sierpcu ul. Świętokrzyska 12 (siedziba MOPS-u) - koordynowanie procedury Niebieska Karta, podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc;

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierpcu ul. Świętokrzyska 12 – punkt konsultacyjny (bezpłatne porady prawnika, psychologa, pedagoga), pomoc w umieszczeniu w ośrodkach wsparcia (dot. zarówno ofiar jak i sprawców) na terenie województwa mazowieckiego, a także w sąsiednich, zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym w ramach Środowiskowego Ogniska Wychowawczego, pomoc w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, szeroko pojęta praca socjalna i wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie, warsztaty informacyjno-edukacyjne i grupa wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Piastowska 11a (siedziba Urzędu Miejskiego) – podejmowanie działań zmierzających do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione, organizacja wypoczynku dla dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami;

Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu ul. Narutowicza 7 – prowadzenie interwencji domowych oraz zakładanie Niebieskich Kart w przypadku stwierdzenia przemocy domowej;

Sąd Rejonowy w Płocku Zamiejscowy Wydział w Sierpcu – orzecznictwo w sprawach przemocy domowej, nadzór nad sytuacją rodzin m.in. z problemem uzależnienia i przemocy;

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sierpcu – prowadzenie nadzoru kuratorskiego wobec osób stosujących przemoc domową oraz sądownie zobowiązanych do podjęcia leczenia odwykowego;

Stowarzyszenie Rodzinny Klub Abstynenta „Przystań” ul. Świętokrzyska 12 (siedziba MOPS-u) – grupa AA (Anonimowi Alkoholicy), Grupa Al.-Anon dla współuzależnionych kobiet, Klub Abstynenta;

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sierpcu – specjalistyczne poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu ul. Świętokrzyska 2a – programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy, bezpłatne porady prawnika i psychologa.

III Cele główne i szczegółowe Programu

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w powołanych we wstępie przepisach.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W związku z tym przyjęto następujące cele główne i szczegółowe:

Cele główne:

1. Stworzenie efektywnie funkcjonującego systemu chroniącego ofiary przemocy domowej.
2. Przeciwdziałanie i ograniczanie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Sierpc.
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Monitorowanie zjawiska przemocy.
2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Sierpca na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.
3. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców.
4. Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
5. Współpraca i integracja środowisk i działań w zakresie budowania gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach celów szczegółowych przewiduje się następujące działania:

1. Monitorowanie zjawiska przemocy.

Zadania/działania: rejestrowanie przypadków przemocy, sporządzanie rocznego raportu na temat zarejestrowanych przypadków przemocy w oparciu o prowadzoną dokumentację, analiza zjawiska.

Wskaźniki: liczba zarejestrowanych przypadków przemocy w rodzinie.

2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Sierpca na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.

Zadania/działania: zamieszczanie artykułów i informacji w lokalnych mediach, rozpowszechnianie informacji dot. przemocy i działaniach Zespołu na stronach internetowych miejskich instytucji, upowszechnianie materiałów edukacyjnych materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy i instytucji udzielających pomocy (np. plakaty, ulotki, informatory, broszury), realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy, organizowanie alternatywnych (aktywnych) form spędzania czasu wolnego (działalność świetlic, klubów itp.), rozbudowa i modernizacja infrastruktury terenów rekreacyjnych, realizacja programów edukacyjnych dla dorosłych (nauczyciele i rodzice) i dzieci, upowszechnienie i zwiększenie dostępności poradnictwa indywidualnego i grupowego.

Wskaźniki: liczba dzieci i młodzieży objętych edukacją, zajęciami profilaktycznymi i alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego, liczba osób dorosłych objętych działaniami edukacyjnymi, poradnictwem i programami profilaktycznymi.

3. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców.

Zadania/działania: kontynuowanie działalności prowadzonych ośrodków wsparcia (punkt informacyjno-konsultacyjny, świetlica), udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej mieszkańcom i popularyzacja tych form pomocy, wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc (pomoc finansowa, rzeczowa, wywiady środowiskowe, praca socjalna), warsztaty informacyjno-edukacyjne i grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, powszechne stosowanie istniejących rozwiązań prawnych mających na celu odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary (m.in. zapewnianie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania, zatrzymanie w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych), popularyzacja działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w placówkach służby zdrowia i placówkach oświatowych, zapewnianie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, kierowanie sprawców, motywowanie do uczestnictwa w działaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Wskaźniki: liczba osób dorosłych i dzieci objętych poradnictwem, liczba osób korzystających ze wsparcia w grupach, uczestników warsztatów, liczba osób skierowanych do ośrodków wsparcia, liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie w telefonach zaufania, ilość wypełnionych „Niebieskich Kart” i liczba rodzin objętych tą procedurą, liczba wyroków w sprawach karnych z art. 207 kk, liczba wyroków Sądu Rodzinnego w sprawach dzieci krzywdzonych - ofiar przemocy, ilość spraw, w których zastosowano środki zapobiegawcze wobec sprawców przemocy.

4. Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Zadania/działania: uczestnictwo lub organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w celu podniesienia umiejętności pracy z klientem i lepszego radzenia sobie ze stresem, szkolenia grup zawodowych, przedstawicieli miejskich służb, instytucji z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie, członków

Zespołu Interdyscyplinarnego, szkolenia dot. zjawiska przemocy domowej dla dzielnicowych i pracowników socjalnych na temat procedury „Niebieskiej Karty”.

Wskaźniki: liczba osób objętych szkoleniami.

5. Współpraca i integracja środowisk i działań w zakresie budowania gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania/działania:

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, którego zadaniem jest kształtowanie lokalnej polityki w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz grup roboczych w celu odbywania konsultacji i dokonywania wyboru skutecznych rozwiązań w indywidualnych przypadkach, wypracowanie zasad współpracy pomiędzy służbami i instytucjami funkcjonującymi na terenie Miasta na rzecz efektywnego przeciwdziałania przemocy, obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu, współpraca w grupach roboczych.

Wskaźniki: ilość spraw trafiających do Zespołu Interdyscyplinarnego, ilość grup roboczych.

Realizacja powyższych celów głównych i szczegółowych będzie odbywała się w zależności od potrzeb i w miarę posiadanych środków finansowych.

IV Adresaci Programu

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie skierowany jest przede wszystkim do: osób doznających przemocy w rodzinie (w szczególności: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji pracujących z dziećmi, pomocy społecznej, policji, wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia, księży, mieszkańców Miasta Sierpca, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym stykają się z problemem przemocy.

V Realizatorzy Programu

Głównymi realizatorami Programu są: Zespół Interdyscyplinarny w Sierpcu, Urząd Miejski w Sierpcu, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierpcu a także Sąd Rejonowy w Płocku Zamiejscowy Wydział w Sierpcu, Prokuratura Rejonowa w Sierpcu, Poradnia Leczenia Uzależnień, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, kościół, związki wyznaniowe, media.

V Ewaluacja i monitoring

- a) Dokonywanie rocznej ewaluacji Programu.
- b) Opracowywanie i wdrażanie programów naprawczych.
- c) Inicjowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy.
- d) Korzystanie z doświadczeń innych gmin, realizujących opracowane i wdrożone przez siebie lokalne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VI Finansowanie

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu wspierania rodziny będą środki gminy, środki budżetowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierpcu, przeznaczone na działania wyszczególnione w Programie oraz fundusze zewnętrzne (m.in. programy rządowe, projekty unijne itp.).

W 2014 roku na zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie przeznaczono kwotę 6.884 zł.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Marek Chrzaniowski